

KANCELARIA SENATU
Kancelaria Ogólna
RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH
02. 03. 2020
nr RPW... 5788/2020
WZF:7040.11.2019.WK

Warszawa, 28.02.2020 r.

03980200311612
RPW/8788/2020 P
2020-03-02

Pan
prof. Tomasz Grodzki

Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

dot. BPS/043-04-103-RPO/20

Szanowny Panie Marszałku

odpowiadając na oświadczenie senatora Jana Filipa Libickiego złożone podczas 4 posiedzenia Senatu RP w dniu 6 lutego 2020 r. uprzejmie informuję, iż wystąpiłem do Dyrektora Generalnego Służby Więziennej o zbadanie sprawy N W oraz rozważenie możliwości jego ponownego przyjęcia do Służby Więziennej, a także możliwości zainicjowania działań zmierzających do likwidacji luki prawnej w opisywanym zakresie. W załączeniu kopia przedmiotowego wystąpienia.

Jednocześnie uprzejmie wyjaśniam, iż niezwłocznie po otrzymaniu stosownych wyjaśnień poinformuję Pana Marszałka o stanowisku zajęтым przez Rzecznika Praw Obywatelskich.

Załącznik 1

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

BIURO
RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 28. 02. 2020 r.

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich
Stanisław Trociuk

WZF.7040.11.2019.WK/TO

Pan
gen. Jacek Kitliński
Dyrektor Generalny Służby Więziennej

ul. Rakowiecka 37a
02-521 WARSZAWA

honorowemu Generalnemu

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócił się N W -- były wychowawca w Zakładzie Karnym we Wronkach, w sprawie możliwości ponownego nawiązania stosunku służbowego w Służbie Więziennej. Jednocześnie pismem z dnia 11 lutego 2019 r. do Rzecznika zwrócił się Marszałek Senatu z prośbą o zajęcie stanowiska w sprawie oświadczenia złożonego przez senatora Jana Filipa Libickiego na 4 posiedzeniu Senatu w dniu 6 lutego 2020 r. w kwestii wykładni przepisów art. 221 i art. 222 ustawy z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (tekst jedn. – Dz. U z 2019 r, poz. 1427 z późn. zm., dalej: ustawa o Służbie Więziennej), dotyczącego odpowiedzi na pytanie: czy przepisy te umożliwiają ponowne nawiązanie stosunku służbowego w przypadku jego wygaszenia w oparciu o art. 97 ust. 1 pkt 6 ustawy o Służbie Więziennej, tj. nieobecności w służbie przez okres powyżej trzech miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania, czy też wymieniona ustawa wymaga nowelizacji w tym zakresie? Z treści oświadczenia wynika, że zostało ono również skierowane do Pana Generała.

Z załączonego do wniosku orzeczenia wynika, że w sprawie N W zapadł wyrok przed Sądem Okręgowym w Poznaniu III Wydział Karny o sygn. akt III Ko 852/19 z dnia 17 grudnia 2019 r., w którym Sąd orzekł na jego rzecz odszkodowanie na kwotę

84 394 zł oraz zadośćuczynienie na kwotę 400 000 zł za niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Z informacji uzyskanych od zainteresowanego wynika, że był on podejrzany o handel narkotykami oraz przestępstwa o charakterze korupcyjnym. Z tego powodu został tymczasowo aresztowany przez okres 229 dni. Następnie w oparciu o postanowienia prokuratora z dnia 26 czerwca 2019 r. o sygn. akt Po I Ds.38.2019 oraz o sygn. akt Po I Ds.56.2019 prawomocnie umorzono postępowania. Jednakże postanowienia te nie są objęte zakresem normowania art. 221 ustawy o Służbie Więziennej i nie mogą stanowić podstawy do wszczęcia postępowania w sprawie ponownego nawiązania stosunku służbowego. Przepis art. 221 ust. 1 pkt 3 ustawy o Służbie Więziennej określa, że jest nią prawomocne orzeczenie o warunkowym umorzeniu postępowania karnego o przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe z oskarżenia publicznego lub umyślne popełnione przestępstwo skarbowe i wydanie w nowym postępowaniu prawomocnego orzeczenia o umorzeniu tych postępowań.

W niniejszej sprawie poszkodowany funkcjonariusz wystąpił do Dyrektora Zakładu Karnego we Wronkach o ponowne nawiązanie stosunku służbowego, gdyż zastosowano wobec niego niesłusznie środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania, jednak Dyrektor odmówił zaznaczając, że art. 221 ustawy o Służbie Więziennej nie zawiera przesłanki umorzenia postępowania przez prokuratora lub zastosowania bezpodstawnego tymczasowego aresztowania. W takim przypadku N W mógł ubiegać się jedynie o ponowne przyjęcie do służby. Złożył on swoją kandydaturę do innej jednostki penitencjarnej, jednak nie został poddany postępowaniu kwalifikacyjnemu. Nie uzyskał też informacji o powodach dokonanej odmowy.

Niniejszy przypadek wskazuje na istnienie luki w przepisach prawa, gdyż obowiązujące przepisy pragmatyki służbowej nie pozwalają wzruszyć rozkazu personalnego o stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego.

Funkcjonariusze Służby Więziennej nie pozostają w stosunku pracy, lecz w stosunku służbowym, który ma charakter stosunku administracyjnoprawnego. Teza ta jest powszechnie przyjęta zarówno w orzecznictwie jak i w literaturze przedmiotu. W konsekwencji, zarówno akt mianowania do służby (nawiązania stosunku służbowego), jak i akt zwalniający ze służby należą do kategorii decyzji administracyjnej

(por. T. Kuczyński, Właściwość sądu administracyjnego w sprawach stosunków służbowych, Wrocław 2000, s. 17). Z istoty stosunku służbowego wynika „nasilenie pierwiastków władczych”. Ta specyficzność nie oznacza jednak całkowitej odrębności od zasad ogólnych, a jedynie takie odstępstwo i w takim zakresie, w jakim ustawodawca uznał to za konieczne ze względu na potrzeby danego stosunku służbowego (uchwała TK z 25 stycznia 1995 r., W 14/94, OTK w 1995 r., cz. I, poz. 19).

Artykuł 60 Konstytucji wymaga, aby zasady dostępu do służby publicznej były takie same dla wszystkich obywateli posiadających pełnię praw publicznych (...) ustawa musi zatem ustanowić obiektywne kryteria doboru kandydatów do tej służby oraz uregulować zasady i procedurę rekrutacji w taki sposób, aby zapewnić przestrzeganie zasady równości szans wszystkich kandydatów, bez jakiegokolwiek dyskryminacji i nieuzasadnionych ograniczeń. Przy czym nie odbiera to władzy publicznej możliwości ustalenia szczegółowych warunków dostępu do konkretnej służby, ze względu na jej rodzaj i istotę. W systemach demokratycznych zasadą jest selekcyjny charakter naboru do służby publicznej. Ustawa powinna również określić kryteria zwalniania ze służby oraz procedurę podejmowania decyzji w tym zakresie, tak aby wykluczyć wszelką dowolność działania władz publicznych. Konieczne jest także stworzenie odpowiednich gwarancji praworządności decyzji dotyczących dostępu do służby publicznej, a więc przede wszystkim decyzji o przyjęciu lub odmowie przyjęcia do służby publicznej oraz zwolnieniu z tej służby” (wyrok z dnia 8 października 2002 r. sygn. K. 36/00, wyrok z 9 czerwca 1998r., sygn. K. 28/97). Trybunał Konstytucyjny podniósł w sprawie K. 28/97, że w doktrynie prawa i w orzecznictwie rozróżnia się sprawy podległości służbowej, należące do sfery wewnętrznej administracji publicznej oraz te sprawy ze stosunku służbowego, w których jednostka, dochodząc swoich praw, występuje jako wyodrębniony od organu administracji podmiot praw i obowiązków. Decyzje wydawane w tej drugiej kategorii spraw wywołują skutki na zewnątrz administracji publicznej. Należą tu m.in. spory związane z nawiązaniem stosunku służbowego i zwolnieniem ze służby. Możliwość zaskarżenia tych decyzji gwarantuje realizację konstytucyjnego prawa do sądu.

Wygaśnięcie stosunku służbowego wskutek nieobecności w służbie przez okres powyżej 3 miesięcy z powodu tymczasowego aresztowania stanowi w istocie rozwiązanie stosunku służbowego. Co do zasady art. 221 ust. 1 ustawy o Służbie Więziennej pozwala na

odwrócenie skutków wygaśnięcia stosunków służbowych, które miały miejsce na podstawie art. 97 ust. 1 pkt. 2-3 oraz 3-5 ustawy o Służbie Więziennej. Pragmatyka służbowa nie pozwala jednak na odwrócenie skutków prawnych wadliwej decyzji o tymczasowym aresztowaniu funkcjonariusza, co może stanowić naruszenie prawa dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach. Na marginesie należy zauważyć, że z punktu widzenia art. 60 Konstytucji podobne wątpliwości budzi treść art. 97 ust. 1 pkt 2a-2c ustawy o Służbie Więziennej.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 12 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. – Dz.U. z 2018 r. poz. 2179 z późn. zm.), uprzejmie proszę Pana Generała o zbadanie niniejszej sprawy, rozważenie możliwości ponownego przyjęcia do służby pana N W , a także zainicjowania działań zmierzających do likwidacji luki prawnej w opisywanym zakresie.

Będę wdzięczny za poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o podjętych decyzjach.

z poważaniem

